

Данілова І.С.

ЕПІЗООТИЧНА СИТУАЦІЯ ЩОДО ХЛАМІДІОЗУ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ В УКРАЇНІ

Національний науковий центр «Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини», м. Харків, Україна

Рецензент – кандидат ветеринарних наук, доцент Руденко А.Ф.

Ключові слова: хламідіоз, велика рогата худоба, епізоотична ситуація.

Постановка проблеми. Хламідіоз — хронічне інфекційне захворювання багатьох видів тварин, яке клінічно проявляється декількома формами: генітальна (аборти, ендометрити, мастити, мертвонародження — у самиць; орхіти, епідидиміти, уретрити, баланопостити — у самців-плідників); респіраторна (з розвитком риніту, кон'юнктивіту, бронхіту, пневмонії); нервова (за домінування ознак ураження центральної нервової системи); змішана (поєднання ознак вищеназваних форм). Хламідії — облигатні внутрішньоклітинні паразити кулеподібної або овальної форми, діаметром 0,2–1,5 мкм, які викликають патологію ссавців, птахів, риб, амфібій, членистоногих, молюсків і навіть у рослин. Хламідії, які інфікують тварин, характеризуються тканинним тропізмом, але не мають видової специфічності [1, 3].

Хламідіоз описано практично в усіх частинах світу серед 20 видів тварин та 130 видів птахів. На території країн СНД цю хворобу зареєстровано серед сільськогосподарських, промислових (лисиці, песці, нутрії, норки) та домашніх непродуктивних тварин (собаки, коти). У птиці хламідіоз більш відомий під назвою орнітоз або псітакоз – це найбільш поширене і вивчене зоонозне захворювання. Хвороба дуже небезпечна для людей, які можуть заражатись як від тварин, так і від птиці із професійним характером захворюваності людей [2, 4].

Хламідійні інфекції протікають у гострій, хронічній і безсимptomній формі. Один і той же самий збудник може

спричинити як гостре, так і хронічне септичне захворювання з тривалим носійством [5].

Метою нашої роботи було проаналізувати епізоотичну ситуацію в Україні щодо поширення хламідіозу серед великої рогатої худоби в період з 2007-2012 рр. за даними офіційної звітності Державного науково-дослідного інституту з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи (ДНДІЛДВСЕ) та провести аналіз результатів досліджень сироватки крові в реакції зв'язування комплементу за даними Національного наукового центру «Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини».

Матеріали і методи. У дослідженнях були використані звітні дані результатів діагностичних досліджень великої рогатої худоби щодо хламідіозу за даними Державного науково-контрольного інституту з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи (ДНДІЛДВСЕ) і Національного наукового центру «Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини» з 2007 по 2012 рр.

Результати досліджень. При аналізі звітів територію України ми умовно розділили на такі регіони по областях: Центральний (Вінницька, Кіровоградська, Полтавська, Черкаська області), Північний (Житомирська, Київська, Сумська, Чернігівська), Південний (АР Крим, Запорізька, Миколаївська, Одеська, Херсонська), Східний (Дніпропетровська, Донецька, Луганська, Харківська) та Західний (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська,

Ветеринарні науки

Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька області), ми отримали дані, які наведено в таблиці 2.

Серологічний моніторинг щодо

хламідіозу ВРХ за даними ННЦ «ЛЕКВМ» проведено шляхом узагальнення результатів реакції зв'язування комплементу (таблиця 1).

Таблиця 1

Результати серологічного моніторингу щодо хламідіозу ВРХ (2007–2011 роки) за даними ННЦ «ЛЕКВМ»

Назва господарства	Область	Кількість проб	Досліджено на хламідіоз (РЗК)	
			позитивно	негативно
2007 рік				
ТОВ «Мусіївське»	Полтавська	26	5 (19,23 %)	21
ПП «Агроєкологія»		18	–	18
ДП ДГ «Гонтарівка»	Харківська	15	3 (20,00 %)	12
АФ «Борисфен»	Дніпропетровська	20	–	20
2008 рік				
ДП ДГ «Гонтарівка»	Харківська	26	4 (15,38 %)	21
АФ «Базаліївський колос»		35	6 (17,14 %)	29
СТОВ «Степове»		14	–	14
ПАТ ПЗ «Червоний велетень»	Харківська	23	3 (13,04 %)	20
АФ «Борисфен»	Дніпропетровська	35	–	35
СЗАТ «Маяк»	Сумська	18	4 (22,22 %)	14
2009 рік				
СЗАТ «ім. Тельмана»	Сумська	14	2 (14,29 %)	12
СЗАТ «Маяк»		26	1 (3,85 %)	25
ПП «Агроєкологія»	Полтавська	10	–	10
АФ «1 Травня»		8	–	8
ПП «Агропрогрес»	Харківська	12	–	12
ТОВ «Українська молочна компанія»	Київська	136	–	136
ПСП «Пісківське»	Чернігівська	13	–	13
2010 рік				
СЗАТ «Маяк»	Сумська	25	–	25
АФ «Маяк»	Полтавська	12	–	12
АФ «Борисфен»	Дніпропетровська	32	–	11
1	2	3	4	5
СТОВ «Агросвіт»	Київська	20	3 (15,00 %)	17
ПП «Агропрогрес»	Харківська	17	1 (5,88 %)	16
2011 рік				
ДП ДГ «Асканійське»	Херсонська	10	–	10
1	2	3	4	5
СТОВ «Агросвіт»	Київська	32	6 (18,75 %)	26
АФ «Базаліївський колос»	Харківська	29	9 (31,03)	20
ПАТ ПЗ «Червоний велетень»		31	7 (22,58 %)	24
ПП «Агропрогрес»		40	–	40
УСЬОГО:	697	54 (7,75 %)	643	
M±m	25,8±4,57	4,15±0,66	22,76±4,28	
σ	23,75	2,38	23,05	
CV	91,98	57,18	101,3	

Результати діагностичних досліджень на хламідіоз великої рогатої худоби за 2009–2012 роки в Україні за даними ДНДЛДВСЕ

Області	2009				2010				2011				2012			
	ПМ		СК		ПМ		СК		ПМ		СК		ПМ		СК	
	У	П	У	П	У	П	У	П	У	П	У	П	У	П	У	П
АР Крим	–	–	175	–	–	–	18	–	–	–	–	–	5	–	15	–
Вінницька	5	–	1350	74	2	–	422	12	1	–	303	21	–	–	649	–
Волинська	10	–	8	–	92	–	505	1	25	–	54	–	23	–	412	2
Дніпропетровська	–	–	125	–	–	–	37	–	–	–	56	–	2	–	41	–
Донецька	–	–	31	–	–	–	50	–	–	–	92	–	–	–	15	–
Житомирська	–	–	13	3	–	–	241	–	–	–	159	–	–	–	257	–
Закарпатська	–	–	380	–	–	–	117	–	–	–	85	–	–	–	61	–
Запорізька	16	–	–	–	–	–	32	–	–	–	15	–	–	–	14	–
Івано-Франківська	–	–	7	–	–	–	–	–	–	–	1	–	5	–	5	–
Київська	–	–	57	4	–	–	126	–	–	–	13	1	–	–	167	–
Кіровоградська	1	–	21	–	2	2	46	–	–	–	100	–	3	1	130	2
Луганська	4	–	–	–	2	–	–	–	1	–	115	–	–	–	–	–
Львівська	–	–	20	–	–	–	66	–	–	–	68	–	–	–	133	–
Миколаївська	3	–	6	–	–	–	35	–	1	–	–	–	3	1	54	2
Одеська	–	–	97	–	–	–	–	–	–	–	22	–	–	–	376	–
Полтавська	23	–	2968	–	–	–	4041	–	544	–	5144	–	925	–	3253	–
Рівненська	–	–	252	3	–	–	243	3	–	–	186	11	12	–	250	2
Сумська	15	12	5	–	6	1	8	–	9	3	735	4	3	3	501	3
Тернопільська	10	–	–	–	2	–	16	–	–	–	4	–	–	–	–	–
Харківська	–	–	595	92	–	–	2246	116	–	–	696	44	–	–	154	–
Херсонська	32	–	163	–	8	–	81	–	11	–	144	1	17	–	58	–
Хмельницька	1	–	287	–	2	–	392	–	–	–	456	5	12	–	173	2
Черкаська	167	6	1655	23	130	–	1109	–	106	14	1570	50	134	–	1590	47
Чернівецька	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Чернігівська	1	–	398	110	–	–	5261	59	–	–	83	5	–	–	54	12
ДНДЛДВСЕ	–	–	227	14	–	–	314	11	31	–	603	7	12	–	1013	11
Усього	288	18	8613	309	246	3	12392	198	698	17	10100	142	1144	5	8362	72

Примітка: ПМ – патологічний матеріал; СК – сироватки крові; У – усього; П – позитивно.

Аналізуючи дані таблиці 1 видно, що при дослідженні 697 голів ВРХ з 7 областей України у 2007–2011 рр. було виявлено 54 позитивні проби (7,75 %), що вказує на наявність циркуляції польових ізолятів хламідій серед обстеженого поголів'я, а наявність симптоматики порушення репродуктивних функцій підтверджує певне розповсюдження клінічних проявів інфекції серед жуйних тварин.

Дані таблиці 2 свідчать про те, що найбільша кількість позитивних проб сироватки крові відмічалась у 2009 р., що становило 3,6 % від загальної кількості досліджуваних, а найменша кількість — у 2012 р. і становила 0,9 % від загальної кількості. Із загальної кількості досліджуваного матеріалу кількість позитивних проб становила від 0,4 % у 2012 р. до 6,3 % у 2009 р..

Дані моніторингу свідчать про те, що прояви хламідіозу носять періодичний характер і є певним часовим рядом.

Висновки. За даними Державного науково-контрольного інституту з

лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи встановлено, що протягом 2009-2012 років Дніпропетровська, Донецька, Закарпатська, Запорізька, Івано-Франківська, Луганська, Львівська, Одеська, Полтавська, Тернопільська, Чернівецька області, а також АР Крим благополучні щодо хламідіозу. При дослідженні патологічного матеріалу та сироватки крові протягом чотирьох років найбільш розповсюджений хламідіоз у Харківській (6,8 %), Вінницькій (3,9 %) та Чернігівській області (3,2 %). Інфікованість тварин, згідно з дослідженнями патологічного матеріалу мала тенденцію спаду: у 2009 році – 6,3 %, 2010 – 1,2 %, у 2011 році – 2,4 %, у 2012 – 0,4 %. Така ж тенденція спостерігалась при дослідженні сироватки крові: у 2009 році – 3,6 %, 2010 – 1,6 %, 2011 році – 1,4 %, 2012 – 0,9 %.

За даними Національного наукового центру «Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини» в період з 2007-2011 років благополучними щодо хламідіозу були господарства з Херсонської,

Дніпропетровської та Чернігівської областей України.

Література.

1. Самуйленко, А. Я. Инфекционная патология животных [Текст] : в 4 х т. / А. Я. Самуйленко, В. Н. Сюрин, Е. С. Воронин. — М., 2003. — Т. 4 : Хламидиозы. — 206 с.

2. Фомченко, И. В. Хламидиоз крупного рогатого скота (диагностика, специфическая профилактика) [Текст] : автореф. дис. ... канд. вет. наук / И. В. Фомченко. — Мн., 2002. — 20 с.

3. Ушаков, В. М. Урогенітальний хламідіоз великої рогатої худоби в

господарствах Півдня України [Текст] : автореф. дис. ... канд. вет. наук / В. М. Ушаков. — Одеса, 2003. — 17 с.

4. Andersson, J. O. Pseudo genes, junk DNA and the dynamics of rickettsia genomes [Text] / J. O. Andersson, S. G. E. Andersson // Mol. Biol. Evol. — 2001. — Vol. 18. — P. 829–839.

5. Chlamydia infection of epithelial cells expressing dynamin and Eps 15 mutants: clathrin-independent entry into cells and dynamin-dependent productive growth [Text] / H. Boleti [et al.] // J. Cell. Sci. — 1999. — Vol. 112, Pt. 10. — P. 1487–1496.

УДК 619:616.636 – 61.008.6

Дмитренко Н.І.

ВИЗНАЧЕННЯ ГЕМОРЕНАЛЬНИХ ІНДЕКСІВ ДЛЯ УТОЧНЕННЯ ПАТОЛОГІЇ НИРОК У ЦУЦЕНЯТ

Полтавська державна аграрна академія, м.Полтава

Рецензент – кандидат ветеринарних наук Шарандак П.В.

Ключові слова: собаки, набряковий синдром; сечовий синдром, синдром інтоксикації; блювання, зневоднення.

Постановка проблеми. Цікавість до проблем пери- і неонатальної нефрології обумовлена ростом числа випадків захворювання нирок і сечових шляхів, нерідко пов'язаних з неблагополуччям в анте- і неонатальному періодах. Факторами, що патологічно впливають на нирку, є вроджені і спадкові захворювання, екстрагенітальна патологія, гестози і загроза переривання щінності, внутрішньоутробні інфекції, гіпоксія плоду і новонародженого, переохолодження, метаболічні порушення, зневоднення, неадекватне енергетичне забезпечення [1, 2].

Аналіз основних досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми. Новонароджений повинен за короткий час пристосуватися до нових умов існування, що супроводжується значним напруженням функцій усіх органів і

систем, в тому числі сечової. Незрілість ниркових структур і значні навантаження на нирки, особливо у цуценят з патологічними станами перинатального періоду, нерідко призводять до виникнення нефропатії [2, 3].

Основною функцією нирок є підтримання гомеостазу, що забезпечується за рахунок економії необхідних для організму з'єднань і екскреції їх надлишку, а також виділення метаболітів і чужорідних речовин. Нирки приймають участь в осмо-, волюмо-, іонорегуляції, підтримці кислотно-основного стану, екскреторних й інкреторних процесів в організмі. У новонароджених недосконала реабсорбція електролітів, амінокислот, глюкози, недостатньо ефективна нейрогуморальна регуляція ниркових функцій. Основні причини низької гломерулярної фільтрації – обмежена проникність клубочкових мембран, недостатня фільтруюча поверхня, низький артеріальний тиск і підвищений опір кровотоку. Нирки новонароджених здатні